

26 10
МИРОН БОРОВИЧ.

Львів. Бібліотека.
А.І. УРСР

МН

І. ЗБІРКА.

Григорій

Л Ъ В І В.
НАКЛАДОМ АВТОРА.

— 1924 —

W5(2-9a)5-644

Dr. J. M. Quinn

Фінансисти.

— Пане Товарищу, тут є письмо фірми „Обнова“. Пропонує нам спільний інтерес. Радить купити з нею на спілку два вагони рижу. Впевняє, що товар з кожним днем дорожє, буде добрий заробок...

Не розумію, що людям сталося. Всі впали в якусь спекуляційну горячку. Кождий купує не оглядаючися на ціну. Ніхто не числиться з тим, що ось-ось прийде нечувана дерута. Сотки, тисячі потратять все. Як можна нині — де доляр доходить вже до 500 марок — думати про дальшу звижку цін.

— Та воно так. Нині вже годі ризикувати. Треба було зачинати вчаснійше. Кажуть, що деякі банки зробили на торговельних інтересах великі маєтки... Я не раз говорив, що й нам випадалоби подумати щось в тім напрямі.

— Де? Коли, ви говорили?

— Говорити, не говорив. Але дивлячися на те що роблять другі банки, думав, що й ми могли би вести такі інтереси.

— Прошу! Рішаймося нині на інтерес пропонуваній фірмою „Обнова“. Лишаю вам децизію. Але й відвічальність переходить на вас.

— Хорони Господи. Яж сказав, що нині вже годі. Марка після всякої правдоподібности піднесеся, отже готова катастрофа.

— Пропонують нам купно камениці. Камениця гарна, при головній улиці. Ціна десять мільонів.

— Десять мільонів? Мабуть не дорого.

— Не дорого? Прошу купуйте. Я не буду противитися. Всадимо третину нашого оборотового капіталу в реальність тай будемо на неї дивитися. Доходу не дасть ніякого та за місяць зачнуть ціни летіти в діл. Дістанемо за каменицю в найлучшім случаю половину, а недобір? Хто покриє? За таку господарку прокленуть нас люде, які завірили нам своє майно, а то всадять ще й до криміналу.

— Я не розумію, чого ви так горячитесь. Яж не сказав, щоб ми купували каменицю. Хорони нас Господи. Годі нам пускатися на купно камениць. Сеж булоб навіть проти нашого статуту. Впрочім сьак, чи так, нині вже запізно. Всякі інтереси можна було робити тоді, як доляр стояв, кажим, 500 марок. А нині, де він доходить до 5.000 марок, може ризикувати хиба лиш банкрот.



— Прошу панів, стоїмо над пропастю. Марка зовсім обезцінена. Наш закладовий капітал, що представляв 600.000 долярів, представляє нині при курсі доляра 30.000 марок 100 долярів. З усіх усядів сиплються на нас докори, що ми невміло господарили і господаримо — так, якби ми всевидучі і могли були предвидіти, що буде. Всякий покликуєся, що чужі інституції вратували свої капітали перед девальюацією. Та всі забувають, що в нікого не має розуму з заду тай що ми не ку-

пецьке підприємство лиш банк. Управа побиваєся і не жалує ніяких трудів, щоби ратувати інституцію. В першу чергу рішила зменшити адміністраційні видатки і зредувати персонал. Нині отже приходимо перед Високоповажаних Панів, як Надзірну Раду, з внесеном виповісти на разі тром нашим урядовцям.

Розуміє девалюацію.

(Із бухгалтерійних записок о. В. Трудовича.)

Дата	ПРЕДМЕТ	Приходи	Розходи
7/X	Гроші читальні до перехов.	1,030 000	
8/X	Купно долярів 4		1 000 000
12/X	Гроші церк. скарбони . .	850 000	
14/X	Купно долярів 3		850 000
15/X	Позичка у Гаврилюка . .	1,000 000	
18/X	Дерево 3 фестметри . . .		450 000
20/X	Дерево 3		400 000
22/X	Гроші збірки на У. П. Т. .	2,200 000	
28/X	Купно долярів 3		2,100 000
29/X	Парох. ком. буд. церкви .	5 400 000	
29 X	Купно долярів 3		5 000 000
1/XI	Гаврилук %		100 000
3/XI	Збірка на укр. пресу . . .	2,400 000	
4/XI	Купно доляр 1		2,200 000
15 XI	Продаж дерева	3,800 000	
15/XI	З церк. скарб. до перех. .	8 000 000	
16/XI	Зі збірки на голодн. . . .	5 000 000	
18/Xi	Позичка в кооперат. . . .	3,000 000	
20/XI	Гроші зі збірки на арештованих	2,500 000	
20 XI	Купно долярів 5		21,000 000
3/XII	Гроші читальні до перех. .	4,000 000	
3 XII	Купно доляр. 1.		4,200 000
17/XII	Гроші пар. комітету будови церкви	15,000 000	
17/XII	Купно долярів 3		15 000 000
8/I	Продано дол. 23	230 000 000	
8 I	Зворот читальн грош. . . .		5,030 000
	„ скарб. церк. гр.		8,850 000
	„ парох. ком. буд. церкви		20,400 000
10/I	Відс. збірок до Львова . .		12,100 000
10/I	Зворот Гаврилюкови		1 000 000
10/I	„ до кооперативи		3,000 000
		284 180 000	102 680 000
	Зиск		181,500 000

Не в тімя битий.

— Славунцю, чого ти нині такий зажурений?

— Зажурений? Ні! Троха неспокійний.

— ?

— Я бачиш, Вірочко, зробив нині один інтерес і як звичайно в таких случаях, дещо непокоюся.

— Господи! Ще вийде яка втрата?

— Но, но. Так зле не є. Я думаю, ба **навіть** майже певний, що буде зиск. Купив я каменицю. Коштує 130.000 марок. Трийцять тисяч маємо, як знаєш, своїх, а сто взяв на бон з каси Товариства. Реальности йдуть в гору і за який місяць — бо так довго можу собі давати раду з боном — продам дасть Бог з зарібком.



Дорогий Славунцю!

Я вже на місці. Татко і мамця дуже врадувані, що я приїхала скорше, як ми укладали. Погода чудова. Діти вганяють по **полі**, а я відпочиваю. Непокоюся лише каменицею, яку Ти купив. Продавай хочби й без зарібку, бери відпустку та приїзжай сюди. Па!

Твоя Віра.

Люба Вірочко!

На другий тиждень починаю відпустку. Таки
сейчас їду до Вас. Реальність продав за 850.000
марок. Бон сплатив. Оглядаю ся за новим обек-
том. Куплю мабуть ще перед виїздом. Як що
не стане гроший, знова возьму на бон. Заки вер-
немо, зароблю в друге скільки.

Цілую всіх. Па!

Твій Славко.

==

Свій до свого.

Хвальна Дирекціє!

Хоч не раз вже попівся я на „своїх“, то все таки спробую ще нині звернутися до Вас, як нашої рідної фірми і прошу вислати мені на отвертий рахунок: 10 метричних сотнарів поцинкованої бляхи, 50 *kg* цвяхів, 1 плуг і 1 січкарю.

Гроші вишлю Вам до 8 днів, як прийде товар. Прошу лише ще раз обслужити мене не так, як є в звичаю „своїх“.

Загіре, 1./XI. 1923.

З поважанем

Іоанн Снігур

декан і парох в Загірю.

П. Т. Дирекціє!

З обурення не знаю прямо що і як до Вас писати. Добре прочував я, що знова тяжко попівся на „своїх“, знова доведеться дорого заплатити за се, що чоловік має якесь патріотичне сумління і почуття народної карности та всенародного обов'язку.

Можна хіба вимагати від „своїх“, щоби *primo* дали товар дешевше ніж чужі, *secundo* мали довіря до свого чоловіка і почекали кілька днів на гроші.

Якже Панове обслужили мене?! Товар дали лиш наскільки дешевше чим тут (пр. в рільничім кулку), щоби я міг покрити кошта фрахту. За гроші — чекаєте, так чекаєте тих кілька днів, але під яким услівем?! Я маю заплатити ріжницю при евентуальнім спадку марки. Так, мовби се моя вина, що марка паде. Се нечувана річ. Значить при дальшім спадку марки може вийти таке, що я заплачу ще раз скільки, що виносить рахунок.

Жид, або — як кажу — рільниче кулко далиб мені, — правда за готівку, бо се чужі і інакше годі, — той товар по такій самій ціні та без всяких застережень девалюації. І пощо йти мені за ласкою до „своїх“.

Скажіть отже, будь ласка, чи не мав я рації, як боявся так дуже „своїх“? Тай скажіть вкінці, як супроти того може розвинути ся наша рідна торгівля і як ми можемо побороти чужу конкуренцію?

Відповідajte собі на ті питання, а я зарікаюся вже колинебудь і що небудь у „своїх“ купувати.

Загіре, 7./XI. 1923.

Іоани Снігур,
декан і парох, в Загірю.

=====

Для ідеї.

Панове товариші! По великих трудах вспів я дістати для нашого консуму як приділ пів вагона цукру. Добре й се, бо дешевше 50% ніж у приватних купців. При сій одначе нагоді прошу вже третій раз з черги прийняти мою резигнацію з директорства в консумі. Зовсім безкористовно працюю тут два роки цілими днями. Трачу дорогий час, занедбую свою рідню.

В многих случаях даю на товар свої гроші. Та скільки вже доложив зі своєї кишені, про се не хочу навіть говорити. Без пересади кажу, через сей консум кривджу себе і свої діти. За той мій весь труд маю таку подяку, що многі з поміж панів товаришів виговорюють на мене несотворені річи.

Прошу отже зовсім серіозно взяти мою резигнацію під розвагу.



— А, пан Фогель. Прошу сідати. Що скажете?

— Пане директор, наші купці сказали мені, що до вашого консуму надійшов вагон цукру. Можеби ви мені продали. Добре заплачу. Буде й для консуму, буде й для Вас.

— Не можу, чоловіче. В консумі нема ні дрібки цукру. Мене рознеслиби, якби почули, що я продав.

— Ну, то продайте—як попередного разу—пів вагона, а пів остане для консуму...

— Чи я знаю, що робити. Якби ви вміли мовчати. Члени вже й так щось догадуються.

— Пане директор! Камінь в воду, яж не дитина. А по скільки дати?

— Виж знаєте. Пощо питати.

— Двайцять процент зарібку буде досить?

— Ні, шкода говорити. Дасте трийцять — цукор ваш.

— Ой, ой! Які Ви тверді. Коли і де маю відобрати?

— Завтра прямо з двірця. Але пам'ятайте, ша!

— Ну, ну, ша! ша!...



Хай живе кооперація.

Високоповажані Панове, Достойна Надзінна Радю! Складається так, що мушу покидати се дороге мені місце. Суспільний обов'язок кличе мене з столицю до дальшої праці на економічному полі. Перед відїздом дозволив я собі запросити вас, щоби подякувати вам за поміч, якої ви не жалували для мене в часі мого проводу, в часі мого директорування в нашій кооперативі. Крім того я мушу дати коротенький огляд моєї праці, щоби опрокинути наклепи моїх противників — ворогів, яких має усяка діяльна людина.

Коли Достойні Панове поручили мені провід нашої кооперативи, стояла вона над пропастью. Цілий її маєток містив ся в товарі і не переходив два тисячі австрійських корон. Руху не було ніякого, а населене прямо забуло, що існує якась кооператива. На реальности, що належить до кооперативи, був довг п'ятьсот корон.

Тяжкою працею, очевидно при допомозі Панів, вдалося мені оживити діяльність спілки, довести до того, що вона стала справжнім центром нашої торгівлі в повіті. Про се впрочім не треба мені багато розводитися, бож Панове самі були свідками того — що так скажу — нераз імпозантного, торговельного руху в нашій кооперативі.

Нині по пяти літах моєї і достойних Панів нераз дуже тяжкої праці, може спілка похвалитися припасом товару на п'ятьсот мільйонів марок. Кро-

мі того вдалося мені минулого року сплатити довг, що був на реальності і то смішною кво-гою, бо разом з відсотками і всіми коштами, трома тисячами марок, то є якраз одним доляром.

Випадає мені пояснити ще справу ліса, яку видвигає дехто, як натяжний заміт проти мене. Всі панове знають, що справа того ліса була поставлена для кооперативи дуже корисно. Ми зложили завдаток, решту мали складати ратами в міру вирубу. По упливі року, як прийшло платити третю рату, не стало у нас готівки. Щоби рагувати товариство, бо могло втратити всю зложену вже готівку, я звернув кооперативі весь вклад і перебрав ліс на свій приватний рахунок. Боявся, що за евентуальну страту посипляться на мене як найтяжші докори. Дехто говорить, що я на тім лісі заробив великі гроші. Забуває одначе, що я також не мав грошей і мусів їх позичити. Відсотки забрали велику пайку зарібку, а як я дещо й заробив, то оправдує мене ризико, на яке я зважився.

Думаю, що тих кілька слів вистане,щоби навіть мої противники признали, що поручену мені роботу зробив я, як громадянин, вкладаючи в неї цілу свою душу.

Правда — і сего я не заперечую — в посліднім році прийшли тяжкі хвилі на нашу кооперативу. Рух припинився, оборот, дуже малий. Але се не моя вина. Марка зовсім обезцінілася. Капітал, яким спілка орудує, представляє всего сто п'ядесять передвоєнних корон. Але се — як кажу — не моя вина, лиш вина теперішних обставин.

Пращаючи отсим Високоповажаних Панів, кличу, хай живе кооперація.

Не даймо землі.

— Слава Ісусу Христу.

— Слава на віки. Прошу, сідайте. Що скажете?

— Пане директор, маю нагоду купити на парцеляції два морги поля. Нестає мені грошей. Можеби я міг у Вашім товаристві зазичитися. Підготую щось з худоби і віддам.

— Любчику, у нас грошей нема. Наші люде не хотять давати на ошадність. Як дають, то самі не знають, яких відсотків жадати.

— Я дав би вже і більший процент. Тих два морги потрібні мені як рибі вода.

— Голубчику, радаби душа до раю, та гріхи не пускають. Радби я вам дати, та нема відки. Радьте собі, як можете.

— Слава Ісусу Христу.

— Слава на віки.



— Моє поважане Пану Директорови.

— Моє поважане, Пане - Інжінер. Що чувати? Що вас принесло до нас?

— Маю інтерес, але нема грошей. Продають в однім маєтку деревостан. Добре, дуже добре

можна заробити. Але треба багато готівки. Можеби я у вас позичив кількадесять мільйонів.

— Гроші у нас є. Але нині, бачите, зичити не виплатиться. Марка все паде. Як забезпечите нам девальюацію і дасте п'ять процент місячно, то можемо позичити.

— Бійтеся Бога! Та ви жадаєте безпеки в золоті, та ще й шістьдесять процент річно, а самі платите людям не більше, як п'ять процент річно, очевидно без всяких гваранцій перед девальюацією.

— Нічого не пораджу. Жиди оферують нам на тих самих услівях і сім процент місячно.

— Значить інакше не дасте?

— Ні!

— Та нехай вже буде. Що робити. Більшу половину зиску треба віддати вам. — Можна буде завтра підняти?

— Прошу.

— Моє поважанє.

=====

Протест.

— Чули Панове, яке нещасте, яка кривда? — Говорив схвилюваний і весь спітнілий директор Любович. — Антанта признала нас Польщі.

— Чули, чули. Народня організація скликали зже навіть в сій справі віче, яке саме тепер відбувається.

— Так, так. Треба протестувати, треба кричати. Нехай світ знає, що ми ніколи з тим не погодимося, що так легко не дамо кривдити себе і не злякаємося хочби й найтяжших жертв.

— Ми всі йдемо на віче, Пане Директор! Треба зачинити бюро.

— Прошу, прошу. Розумієся. Нікого не сміє там бракнути. Ходім.

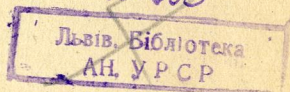
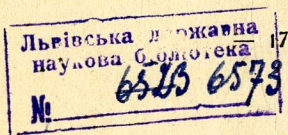


Вийшли. За кілька хвиль директор Любович нагадав собі щось.

— Перепрошую Панів. Я маю при собі дуже важні документи. На вічу буває всяко. Мушу вернути ся до бюро і там лишити. Я сейчас доскочу.



По годині, саме як скінчилося віче, біжить директор Любович горі улицею в напрямі, де відбувалося віче. На зустріч надходять його урядовці.



— Пане Директор, Ви припізналися. Вже по-
вічу.

— Дійсно? Яка шкода! Я так спішився. Аж
спітнів. Конче хотів бути. Така важна хвиля. Але
народу було досить? Віче вдалося? Правда? Так.
Слава Богу. Нехай знає заграниця, що ми не
мовчимо.

Слідом батька.

Хлопче, я вже кілька разів думав з тобою поговорити, але все якось не складалося. Справа дещо дразлива, тому й зволікав. Ходить саме о твою будучність. Мені як батькови не може вона бути байдужа. Другий рік тратиш на тім українським університеті зовсім марно, безнадійно. На ніщо іспити хочби й з найгарнішим успіхом. Годі хіба думати, що який-небудь уряд схоче прийняти з тими студіями. Се прикре, але правдиве. Бавитися ілюзіями не пора. Я розумію, народний обов'язок казав задемонструвати перед світом, що нам належиться університет, інакше ми самі його збудуємо. Але на демонстрацію вистало одного року. Довше наражувати людей на страти не можна. Мусимо числитися з дійсністю. Приділили нас сюди, пропало. Головою муру не розібеш...

Я спершу нічого не говорив, хоч відразу був противний. Та нині по батьківськи але рішучо раджу тобі покинути ті нереальні студії і вписатися на державний університет.

Ти хмаришся. Боїшся бойкоту і сплетень. Посплетничають тай забудуть. Впрочім тепер чи з четвер ті курси звинуть. Фондів нема. Переслідування все більші. Вигляди для студентів ніякі. Скінчиться тим, що всі підуть тою дорогою, а

яку я тебе раджу. Скільки отже зискаєш випереджуючи других....

Я думаю, що і для національної справи кориснійше, як будемо мати людей, що не пірвали всіх звязків з правовими господарями нашої землі. В дану хвилю, коли зміниться режим — а змінитися мусить — будуть шукати на чільніші місця якраз людей більш поміркованих. Твоє теперішнє рішення може отже бути децидуюче на ціле жите.

Впрочім в цілій нашій боротьбі є ще один момент, на який мушу тобі звернути увагу. Дивлячися на нашу боротьбу з історичної перспективи, мимохіть маю вражіння, що бавимося як діти. Годі заперечити факт, що в Європі всі народи пруть на схід. Се явище зовсім природне і кождий народ мусить втратити дещо зі своїх окраїн. З тим законом природи треба числити ся і нам та не витрачувати енергії на боротьбу, якої вислід вже з гори пересуджений. Сяк, чи так сі полоси певно зtratимо на річ сусіда. Пощо отже скільки жертв..

Тяжко тобі рішитися. А літа йдуть і твоя доля рішається без тебе. Вчера бачився я з надрадником Станішеським. Розпитував дуже про тебе. Натякав, що панна Віся інтересуєся тобою. Володю! Я знаю, що і тобі вона не байдужа. Покинь мрії. Бери життя реально. Слухай ради батька.

Ну щож?... Дай руку, що вступиш ся на державний університет... Так... Так... Гарно. Я знав, вірив, що ти мій гідний син, що здоровий розум возьме гору.— На демонстроване перед світом найдуться впрочім многі і без тебе.

ЗМІСТ:

	Стор,
Фінансисти	3
Розуміє девальюацію	6
Не в тімя битий	7
Свій до свого	9
Для ідеї	11
Хай живе кооперація	13
Не даймо землі	15
Протест	17
Слідом батька	19

0,60 (1987)

РЛ

6573

У

06 10

МИРОН БОРОВИЧ.

Львів. Бібліотека.
А.І. УРСР

МН

І. ЗБІРКА.

Борислав

Л Ь В І В.
НАКЛАДОМ АВТОРА.

— 1924 —